

ผลกระทบของวิกฤตโรคระบาดโควิด-19 ต่อความเสี่ยงทางการเงิน ของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทในประเทศไทย

The Effect of COVID-19 Pandemic Crisis on Financial Risk of Hotels and Resorts in Thailand

¹พิมลวรรณ ตริพัฒน์สิทธิ, ²ยศวินกาญจน์ กอบกาญจนพฤติ

³วันฤดี สุขสงวน และ ⁴ภัทรณัชชา โชติคุณากิตติ

¹Pimonwan Tripattanasit, ²Yodsawinkan Kobkanjanapued

³Wanrudee Suksanguan and ⁴Phatnatcha Chotkunakitti

คณะบัญชี มหาวิทยาลัยรังสิต

Faculty of Accountancy, Rangsit University, Thailand

E-mail: ¹pimonwan.t@rsu.ac.th, ²yodsawinkan.k@rsu.ac.th

³wanrudee.s@rsu.ac.th, ⁴phatnatcha.c@rsu.ac.th

Received September 30, 2022; Revised November 7, 2022; Accepted November 11, 2022

บทคัดย่อ

สถานการณ์โควิด-19 (COVID-19) เป็นวิกฤตการณ์โรคระบาดที่รุนแรงและส่งผลกระทบเป็นวงกว้างไปทั่วโลก โดยเฉพาะธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทที่มีรายได้ลดลงเป็นจำนวนมากอันเนื่องมาจากสถานการณ์ฉุกเฉินและมาตรการปิดประเทศของรัฐบาล ทำให้กิจการธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทต้องหยุดชะงักขาดเงินทุนหมุนเวียนในการบริหารจัดการอันอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงทางการเงินของธุรกิจในอนาคต ดังนั้น งานวิจัยฉบับนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของวิกฤต COVID-19 ต่ออัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนแสดงความสามารถการจ่ายดอกเบี้ย และอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวมของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทในประเทศไทยจากทั้งหมด จำนวน 171 กิจการ จากรายชื่อที่เผยแพร่บนเว็บไซต์ของสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวภายในประเทศ (สทท) หลังจากคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีเจาะจงตามคุณลักษณะที่กำหนด กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 115 กิจการ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างปี พ.ศ. 2561 – 2563 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา 2) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และ 3) การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ

ผลการวิจัยพบว่าวิกฤต COVID-19 ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยในปี 2563 ส่งผลให้อัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ยของกิจการธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทลดลงเมื่อเทียบกับปี 2561 และปี 2562 ซึ่งเป็นปีก่อนการเกิดวิกฤต COVID-19 หรือกล่าวได้ว่ากิจการมีความเสี่ยงทางการเงินเพิ่มขึ้น

ในขณะที่อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมและอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวมไม่ได้รับผลกระทบจากวิกฤต COVID-19

คำสำคัญ: โควิด-19; ความเสี่ยงทางการเงิน; ธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท

Abstract

The COVID-19 situation is a severe pandemic crisis that has affected a wide area of the world. Especially hotel and resort businesses had a lot of revenue decline due to the state of emergency and the government's lockdown measures, causing the hotel and resort business to be disrupted, lack of working capital for management, which may cause financial risks of the business in the future. Then, this research is aimed at studying the impact of the COVID-19 pandemic crisis on the debt to total assets ratio, interest coverage ratio, and working capital to total assets ratio of hotels and resorts in Thailand, totaling 171 firms business from the list published on the website of the Association for Domestic Travel (ADT). After selecting the sample group by a specific method according to the specified characteristics, the sample group totaled 115 firms after collecting data for the period 2018–2020. The statistics used in the analysis included 1) descriptive statistics, 2) correlation analysis, and 3) multiple regression analysis.

The research results showed that the COVID-19 pandemic crisis happening in Thailand during 2020 caused a decrease in the interest coverage ratio compared with the years of 2019 and 2018, the year before the COVID-19 pandemic. In other words, firms have increased financial risk. Whereas the debts to assets and working capital to total assets ratios were not affected by the COVID-19 pandemic.

Keywords: COVID-19; Financial Risk; Hotels and Resorts Business

บทนำ

สถานการณ์โควิด-19 (COVID-19) เป็นวิกฤตการณ์โรคระบาดการแพร่เชื้อจากทางเดินหายใจที่รุนแรงและส่งผลกระทบเป็นวงกว้างไปทั่วโลก จำนวนผู้ติดเชื้อและผู้เสียชีวิตเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วกว่า 208 ประเทศ โดยจำนวนผู้เสียชีวิตมีไม่น้อยกว่า 4,461,999 คน (Workpointnews, 2020) ในประเทศไทยพบผู้ติดเชื้อรายแรกเป็นนักท่องเที่ยวหญิงชาวจีนและนั่นจึงเป็นสาเหตุให้กระทรวงสาธารณสุขออกประกาศในราชกิจจานุเบกษามีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2563 โดยมีมาตรการป้องกันโรคสำหรับผู้เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรไทย และหลักเกณฑ์การดำเนินการใน

สถานที่กักกันเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 รวมถึงมีการออกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน (เคอร์ฟิว) ในทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักรไทย จากมาตรการและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อหลาย ๆ ธุรกิจในประเทศไทยโดยเฉพาะธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท

ธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทถือเป็นธุรกิจที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจไทยเป็นอย่างมากเพราะสร้างเม็ดเงินอย่างมหาศาลให้กับประเทศและสนับสนุนการจ้างงานเป็นจำนวนกว่า 1.5 ล้านตำแหน่ง แต่ในปี พ.ศ. 2563 ทุกกิจการไม่สามารถหลีกเลี่ยงจากผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 ได้ รายได้ของกิจการลดลงเป็นจำนวนมากเนื่องจากรัฐบาลไทยประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินและปิดประเทศ งดรับนักท่องเที่ยวต่างชาติและงดเดินทางในประเทศ ทำให้กิจการโรงแรมต้องหยุดชะงัก ผู้ประกอบการต้องเผชิญต้นทุนจมจากการที่โรงแรมที่มีสิ่งปลูกสร้างและมีพนักงานอยู่ในความรับผิดชอบ ถึงแม้ว่าภายหลังภาครัฐจะมีมาตรการผ่อนปรนสนับสนุนให้มีการท่องเที่ยวภายในประเทศและการจัดประชุมสัมมนาต่าง ๆ แต่ความต้องการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นไม่น่าจะเพียงพอที่จะชดเชยรายได้ของกลุ่มโรงแรมที่หายไปจากการปิดประเทศ (Kohpaiboon, 2020) จากที่กล่าวมาได้สอดคล้องกับผลงานวิจัยในต่างประเทศของ Temelkov (2022) ที่พบว่าในช่วงที่เกิดวิกฤต COVID-19 โรงแรมส่วนใหญ่ประสบกับการสูญเสียรายได้อย่างมากและมีอัตราส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

เมื่อต้องเผชิญกับวิกฤตโรคระบาดโควิด-19 รายได้ของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทลดลงจำนวนมากจากการลดลงจากการหดตัวของนักท่องเที่ยว ส่งผลให้ฐานะทางการเงินของธุรกิจได้รับผลกระทบรุนแรง จนอาจเป็นเหตุให้เกิดความเสี่ยงต่อธุรกิจนี้ทั้งขนาดกลางและขนาดเล็กในการเลิกกิจการ บางกิจการพบว่ามีการดำเนินการดำเนินงานลดลง กระแสเงินสดติดลบ ซึ่งคาดการณ์ว่าอาจส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการเงินทุนหมุนเวียน ความสามารถในการจ่ายชำระหนี้ และความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ยไปด้วย ปัญหาภาระหนี้สินที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Wiboonrangsarn (2004) พบว่าการวิเคราะห์ความแตกต่างก่อนและหลังในสภาวะวิกฤตทางการเงิน ปี 2540 นั้นอัตราส่วนทางการเงินนั้นส่งผลต่อความเสี่ยงทางการเงิน นอกจากนี้งานวิจัยในต่างประเทศยังพบว่าวิกฤต COVID-19 นั้นส่งผลให้กิจการต่าง ๆ มีหนี้สินเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญซึ่งทำให้กิจการนั้นเกิดความเสี่ยงทางการเงินเพิ่มขึ้นจากโครงสร้างทางการเงินที่เปลี่ยนแปลง (Devi et al., 2020; Mališ and Sačer, 2021; Rodpan and Buasook, 2021; NGUYEN, 2022; Amir et al., 2022)

บทความนี้นำเสนอการวิจัยเพื่อศึกษาผลกระทบของวิกฤตโรคระบาดโควิด-19 ต่อความเสี่ยงทางการเงินอันประกอบด้วย อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย และอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวมของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทในประเทศไทยหรือไม่ สามารถนำตัวแบบที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการประเมินความเสี่ยงทางการเงินของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

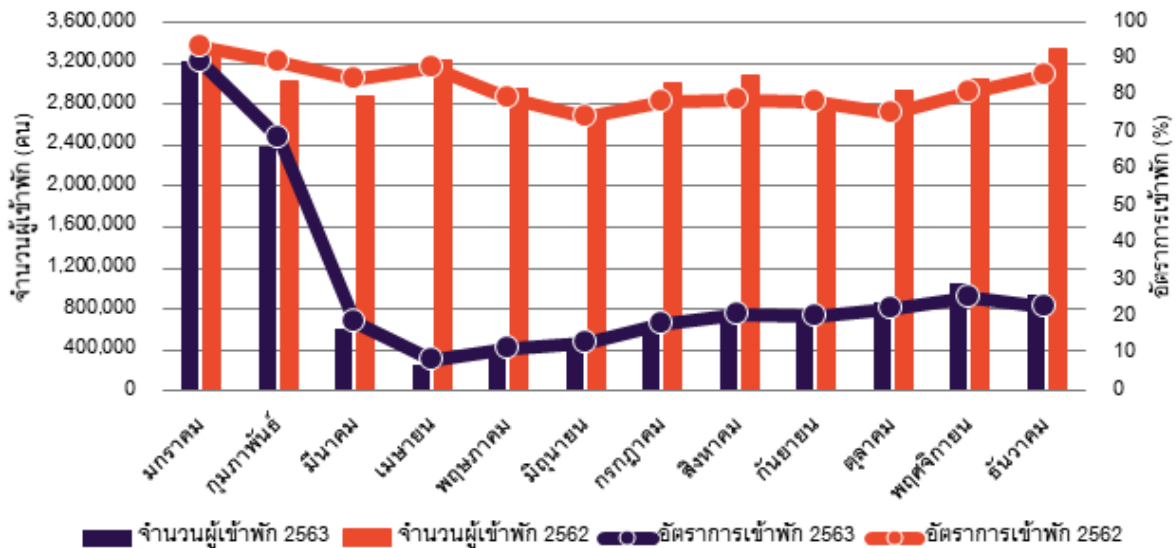
1. เพื่อศึกษาผลกระทบของวิกฤต COVID-19 ต่ออัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาผลกระทบของวิกฤต COVID-19 ต่ออัตราส่วนความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ยของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทในประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาผลกระทบของวิกฤต COVID-19 ต่ออัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวมของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทในประเทศไทย

การทบทวนวรรณกรรม

สถานการณ์ COVID-19 ต่อธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทในประเทศไทย

การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โควิด-19 (COVID-19) เป็นโรคระบาดสายพันธุ์ใหม่ ค้นพบครั้งแรกที่เมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ สาธารณรัฐประชาชนจีน มีการรายงานว่า เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2562 พบผู้ติดเชื้อระบบทางเดินหายใจจากการสัมผัสกับเนื้อสัตว์ประเภทต่างๆ ที่วางขายในตลาด ส่งผลให้โรคระบาดแพร่กระจายไปอย่างรวดเร็วมีผู้ป่วยหนักและเสียชีวิตจำนวนมาก ต่อมาองค์การอนามัยโลกพบว่าการระบาดแพร่เชื้อจากคนสู่คน ผ่านละอองฝอยขนาดเล็ก (Aerosol) แพร่กระจายไปยังประเทศต่างๆ ทั่วโลก และออกมาประกาศอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2563 ให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นโรคที่มีการระบาดใหญ่ไปทั่วโลก (Pandemic) (Lu et al., 2020)

ในประเทศไทยพบผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นรายแรกในเดือนมกราคม พ.ศ. 2563 ซึ่งเป็นหญิงชาวจีนที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย จากนั้นประเทศไทยก็พบผู้ติดเชื้อ COVID-19 เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากจนถึงเดือนมีนาคมก็พบผู้เสียชีวิตจากการติดเชื้อ COVID-19 เป็นรายแรกและเป็นเดือนที่พบผู้ติดเชื้อสูงถึง 1,609 ราย รวมเป็นยอดสะสมอยู่ที่ 1,651 ราย (Department of Disease Control (DCC), 2020) จากยอดการติดเชื้อที่เพิ่มขึ้นอย่างมากทำให้รัฐบาลไทยได้ประกาศนโยบายให้ปิดสถานที่ที่มีคนมารวมตัวกันเป็นการชั่วคราว (Royal Thai Government, 2020) จากนโยบายดังกล่าวรวมถึงสถานการณ์ COVID-19 ที่ทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นจึงส่งผลกระทบต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยวซึ่งสังเกตได้จากยอดจำนวนผู้เข้าพักและอัตราการเข้าพักโรงแรม ดังรูปที่ 1 โดยในเดือนเมษายน ปี พ.ศ. 2563 มีจำนวนผู้เข้าพักและอัตราการเข้าพักลดลงมากที่สุดเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2562



รูปภาพที่ 1 จำนวนเข้าพักและอัตราการใช้ห้องพักในปี พ.ศ. 2562 และ 2563

ที่มา: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา อ้างถึงใน PHOENIX Property Development and Consultancy (2021)

อุตสาหกรรมโรงแรมเป็นหนึ่งในภาคเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบในทางลบมากที่สุดจาก COVID-19 (Anguera-Torrell et al., 2021; Temelkov, 2022) โดย Kamolsirawat and Povatong (2021) ระบุว่า สถานการณ์ COVID-19 ที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2563 ส่งผลให้การท่องเที่ยวต้องหยุดชะงักเพื่อควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 และส่งผลต่อยอดขายได้ของธุรกิจโรงแรมทำให้โรงแรมหลายแห่งต้องปิดกิจการเป็นการชั่วคราวและหากกลยุทธ์ในการปรับตัวของธุรกิจต่อไป สอดคล้องกับ Tesprasit (2022) ที่ระบุว่าสถานการณ์ COVID-19 เป็นวิกฤตที่ส่งผลต่อธุรกิจที่พักอาศัยประเภทโรงแรมโดยเศรษฐกิจของโรงแรมหดตัวอย่างรุนแรง ดังนั้น จะสังเกตได้ว่าวิกฤตการแพร่ระบาด COVID-19 ส่งผลต่อรายได้ของกิจการซึ่งรายได้ของกิจการถือเป็นข้อมูลสำคัญทางบัญชี และ Temelkov (2022) ระบุว่าผลประกอบการทางการเงินที่ลดลงมีผลมาจากมาตรการและวิธีการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ นอกจากนี้ Kobkanjanapued and Chotkunakitti (2021) ได้ศึกษาข้อมูลทางบัญชีที่ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนไทยในช่วงสถานการณ์ COVID-19 พบว่า ในช่วงการเกิดสถานการณ์ COVID-19 ข้อมูลทางบัญชีของกิจการซึ่งประกอบด้วยมูลค่าตามบัญชี กำไรทางบัญชี และกระแสเงินสดจากการดำเนินงานมีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์แตกต่างกันไปจากช่วงก่อนการเกิดสถานการณ์ COVID-19 หรือกล่าวได้ว่าสถานการณ์ COVID-19 ส่งผลต่อข้อมูลทางบัญชีของกิจการและมูลค่าของกิจการ

ความเสี่ยงทางการเงินของธุรกิจในช่วงสถานการณ์ COVID-19

สถานการณ์ COVID-19 ที่เกิดขึ้นกับประเทศไทยในปี พ.ศ. 2563 ส่งผลให้เศรษฐกิจมีการหดตัวอย่างรุนแรง โดยเฉพาะธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ททำให้กิจการหลายแห่งมีความเสี่ยงทางการเงินเพิ่มขึ้น เนื่องจากรายได้ของกิจการลดลง (PHOENIX Property Development and Consultancy, 2021;

Kamolsiriwat and Povatong, 2021; Tesprasit, 2022) ส่งผลให้กิจการอาจมีเงินสดไม่เพียงพอในการจ่ายชำระค่าใช้จ่ายต่าง ๆ หรือบางกิจการได้ทำการจัดหาเงินจากการก่อหนี้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้กิจการบางแห่งอาจไม่สามารถจ่ายดอกเบี้ยเงินกู้ยืมได้ในกรณีที่กิจการมีภาระหนี้สินจากรายการหนี้เงินกู้ยืมหรือการจัดหาเงินในรูปแบบอื่นทำให้ดอกเบี้ยจ่ายมีการค้างชำระเพิ่มขึ้น ซึ่งดอกเบี้ยค้างชำระที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลต่อโครงสร้างทางการเงินของกิจการทำให้กิจการมีความเสี่ยงทางการเงินเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ ความเสี่ยงทางการเงินของกิจการสามารถวัดได้จาก 1) อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม 2) อัตราส่วนความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย และ 3) อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม (Wiboonrangsang, 2004; Kornlert and Sincharoonsak, 2016)

งานวิจัยของ Devi et al. (2020) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของการแพร่ระบาดของ COVID-19 ต่อผลประกอบการทางการเงินของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์อินโดนีเซีย ผลการวิจัยพบว่า ในช่วงเกิด COVID-19 อัตราส่วนความเสี่ยงทางการเงินของกิจการเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเทียบกับช่วงก่อนการเกิด COVID-19 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ NGUYEN (2022) ที่พบว่าในช่วงเกิด COVID-19 อัตราส่วนความเสี่ยงทางการเงินของกิจการเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อเทียบกับช่วงก่อนการเกิด COVID-19 ของบริษัทที่ประกอบธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศเวียดนาม และสอดคล้องกับ Amir et al. (2022) พบว่าในช่วงการเกิดวิกฤต COVID-19 บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ปารีสสถานมีหนี้สินเพิ่มขึ้นส่งผลให้อัตราส่วนหนี้สินของกิจการเพิ่มขึ้น รวมถึง Temelkov (2022) ได้ทำการศึกษาผลการดำเนินงานทางการเงินของกลุ่มโรงแรมและรีสอร์ทในช่วงการเกิดวิกฤต COVID-19 โดยเปรียบเทียบระหว่างปี พ.ศ. 2562 และ 2563 พบว่าในช่วงที่เกิดวิกฤต COVID-19 ในปี พ.ศ. 2563 โรงแรมส่วนใหญ่ประสบกับความสูญเสียรายได้จำนวนมาก และมีอัตราส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ กิจการมีค่าใช้จ่ายในสัดส่วนที่สูงขึ้นเมื่อเทียบกับรายได้ ซึ่งรายได้ที่ลดลงและค่าใช้จ่ายที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นนั้นจะส่งผลทำให้กำไรจากการดำเนินงานลดลง และอาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ยของกิจการ สอดคล้องกับ Mališ and Sačar (2021) ที่ได้ศึกษาธุรกิจโรงแรมและพบว่าอัตราส่วนความสามารถในการชำระหนี้และอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรในปีที่เกิดวิกฤต COVID-19 ลดลงจากปีก่อนการเกิดวิกฤต COVID-19 นอกจากนี้ Rodpan and Buasook (2021) ได้ทำการศึกษาผลกระทบจากการระบาดของ COVID-19 ต่อความล้มเหลวทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่ากิจการที่มีหนี้สินเพิ่มขึ้นและการเกิดสถานการณ์ COVID-19 จะส่งผลให้กิจการมีโอกาสล้มละลายเพิ่มขึ้น ดังนั้น จากผลการศึกษาที่ผ่านมาจึงสรุปได้ว่าการเกิดสถานการณ์ COVID-19 อาจส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงทางการเงินของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท

ทั้งนี้ จากการทบทวนวรรณกรรมจึงนำไปสู่การกำหนดสมมติฐานการวิจัยได้ดังนี้

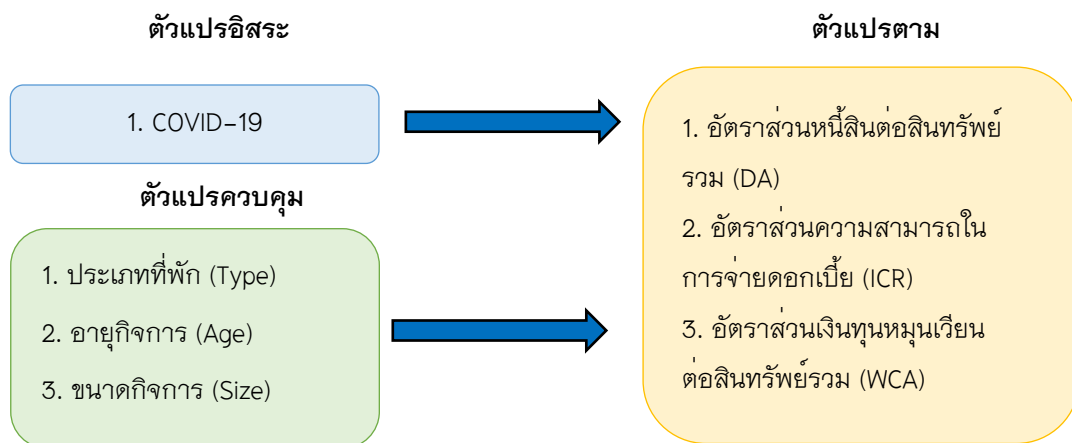
สมมติฐานการวิจัยที่ 1 ในปีที่เกิดวิกฤต COVID-19 ส่งผลกระทบต่อเชิงบวกต่ออัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมของของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทในประเทศไทย

สมมติฐานการวิจัยที่ 2 ในปีที่เกิดวิกฤต COVID-19 ส่งผลกระทบเชิงลบต่ออัตราส่วนความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ยของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทในประเทศไทย

สมมติฐานการวิจัยที่ 3 ในปีที่เกิดวิกฤต COVID-19 ส่งผลกระทบเชิงลบต่ออัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวมของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทในประเทศไทย

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมสามารถกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยได้ ดังนี้



ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรประกอบด้วยกิจการประเภทโรงแรมและรีสอร์ทจำนวน 171 กิจการจากรายชื่อที่เผยแพร่ในเว็บไซต์ของสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวในประเทศไทย (สทท) (<https://www.adt.or.th/>) สำหรับการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจะคัดเลือกด้วยวิธีเจาะจงตามลักษณะที่กำหนด กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 115 กิจการต่อปี จากกลุ่มตัวอย่างที่ได้สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563
จำนวนประชากร	171	171	171
หัก กิจการที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วนตลอดระยะเวลาที่ศึกษา	(31)	(31)	(31)
กิจการที่มีข้อมูลผิดปกติ	(25)	(25)	(25)
จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น	115	115	115

ข้อมูล ณ วันที่ 15 มกราคม 2565

การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยฉบับนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยคัดเลือกโรงแรมและรีสอร์ทจากรายชื่อที่เผยแพร่ในเว็บไซต์ของสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวในประเทศไทย (สทท) (<https://www.adt.or.th/>) ซึ่งข้อมูลที่จัดเก็บประกอบด้วย อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม (DA) อัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (ICR) อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม (WCA) ประเภทที่พัก (Type) อายุของกิจการ (Age) และขนาดของกิจการ (Size) จากฐานข้อมูลออนไลน์ของบริษัท บีซีเนส ออนไลน์ จำกัด (มหาชน) หรือ Corpus X (<https://www.corpusx.bol.co.th/>)

ตัวแบบการศึกษา

$$DA_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{COVID} + \beta_2 \text{Type}_{it} + \beta_3 \text{Age}_{it} + \beta_4 \text{Size}_{it} + \varepsilon_{it} \quad \dots(1)$$

$$ICR_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{COVID} + \beta_2 \text{Type}_{it} + \beta_3 \text{Age}_{it} + \beta_4 \text{Size}_{it} + \varepsilon_{it} \quad \dots(2)$$

$$WCA_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{COVID} + \beta_2 \text{Type}_{it} + \beta_3 \text{Age}_{it} + \beta_4 \text{Size}_{it} + \varepsilon_{it} \quad \dots(3)$$

โดยที่

DA_{it} คือ อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมของกิจการ i ในปี t

ICR_{it} คือ อัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ยของกิจการ i ในปี t

WCA_{it} คือ อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวมของกิจการ i ในปี t

COVID คือ ปีที่เกิดวิกฤต COVID-19 โดยให้ 1 แทนปีที่เกิดวิกฤต COVID-19 (ปี 2563) และ 0 แทนปีก่อนการเกิดวิกฤต COVID-19 (ปี 2561 และปี 2562)

Type_{it} คือ ประเภทที่พักของกิจการ i ในปี t โดยให้ 1 แทนโรงแรม และ 0 แทนรีสอร์ท

Age_{it} คือ อายุของกิจการ i ในปี t

Size_{it} คือ ขนาดกิจการ โดยให้ 1 แทนขนาดเล็ก 2 แทนขนาดกลาง และ 3 แทนขนาดใหญ่

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนาเพื่ออธิบายคุณลักษณะเบื้องต้นของตัวแปรที่ทำการศึกษา 2) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ด้วย Point-Biserial Correlation เพื่อทดสอบความสัมพันธ์แบบรายคู่ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระ และระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกัน ซึ่งมีตัวแปรหนึ่งอยู่ในมาตรวัดนามบัญญัติ (Nominal Scale) และอีกตัวแปรหนึ่งอยู่ในมาตรวัดแบบอันตรภาค (Interval Scale) หรือแบบอัตราส่วน (Ratio Scale) และวิเคราะห์สหสัมพันธ์ด้วย Spearman's สำหรับข้อมูลที่ไม่มีการแจกแจงแบบปกติ รวมถึงเพื่อทดสอบความสัมพันธ์กันเองหรือตรวจสอบปัญหา Multicollinearity ในเบื้องต้น และ 3) การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ทั้งนี้ การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุผู้วิจัยได้ทำการทดสอบข้อสมมติเบื้องต้นของสมการถดถอยเชิงพหุ ได้แก่ 1) พิจารณาค่า VIF ของตัวแปรอิสระในทุกตัวแบบต้องมีค่าไม่เกิน 10 เพื่อทดสอบปัญหาการเกิด Multicollinearity 2) พิจารณาค่า Durbin-Watson ในแต่ละตัวแบบต้องอยู่ระหว่าง 1.5 –

2.5 เพื่อทดสอบปัญหา Autocorrelation และ 3) ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคทางเศรษฐมิติในการบรรเทาปัญหา Heteroscedasticity ด้วยวิธี HAC (Heteroskedasticity and Autocorrelation Consistent Standard error)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา

ตารางที่ 2 แสดงค่าความถี่และร้อยละของรูปแบบประเภทที่พักกิจการและขนาดกิจการ

		ความถี่	ร้อยละ
Type	1 แทนกิจการที่เป็น โรงแรม	85	73.91
	0 แทนกิจการที่เป็น รีสอร์ท	30	26.09
	รวม	115	100.00
Size	1 แทนกิจการขนาดเล็ก	61	53.04
	2 แทนกิจการขนาดกลาง	39	33.91
	3 แทนกิจการขนาดใหญ่	15	13.05
	รวม	115	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่าจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจำนวน 115 กิจการ แบ่งออกเป็นกิจการที่ดำเนินธุรกิจโรงแรมจำนวน 85 กิจการคิดเป็นร้อยละ 73.91 และธุรกิจรีสอร์ทจำนวน 30 กิจการคิดเป็นร้อยละ 26.09 นอกจากนี้เมื่อแบ่งออกตามขนาดกิจการพบว่าธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทแบ่งเป็นกิจการขนาดเล็กจำนวน 61 กิจการคิดเป็นร้อยละ 53.04 กิจการขนาดกลางจำนวน 39 กิจการคิดเป็นร้อยละ 33.91 และกิจการขนาดใหญ่จำนวน 15 กิจการคิดเป็นร้อยละ 13.05

ตารางที่ 3 แสดงค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ศึกษา

Variable: Year	Max	Min	Mean	S.D.
DA: 2018 (time)	1.870	0.010	0.766	0.398
DA: 2019 (time)	1.810	0.010	0.752	0.403
DA: 2020 (time)	1.910	0.010	0.881	0.417
ICR: 2018 (time)	10.100	-22.560	0.932	4.381
ICR: 2019 (time)	9.310	-25.980	0.219	4.930
ICR: 2020 (time)	1.790	-58.800	-5.454	11.482
WCA: 2018 (time)	1.995	-1.128	-0.051	0.335
WCA: 2019 (time)	0.585	-1.004	-0.078	0.242
WCA: 2020 (time)	0.720	-1.173	-0.080	0.263
Age: 2018 (year)	54	3	21.296	11.114
Age: 2019 (year)	55	4	22.296	12.113
Age: 2020 (year)	56	5	23.296	13.1136

หมายเหตุ 2018, 2019, 2020 คือ ปี 2561 ปี 2562 และปี 2563 ตามลำดับ

จากตารางที่ 3 พบว่า อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (DA) มีค่าสูงสุดอยู่ในปี 2563 เท่ากับ 1.910 เท่า รวมถึงค่าเฉลี่ยในปี 2563 มีค่าสูงสุดเมื่อเทียบกับปี 2561 และ 2562 เท่ากับ 0.881 เท่า แสดงให้เห็นว่าในปีที่เกิดวิกฤต COVID-19 กิจการมีหนี้สินรวมเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับสินทรัพย์รวม หรือกล่าวได้ว่า กิจการมีความเสี่ยงเพิ่มขึ้นหรือมีภาระผูกพันที่จะต้องชำระหนี้เพิ่มขึ้น อัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (ICR) มีค่าสูงสุดอยู่ในปี 2561 รองลงมาคือ ปี 2562 และปี 2563 ตามลำดับ โดยมีค่าเท่ากับ 10.100 เท่า 9.310 เท่า และ 1.790 เท่า ตามลำดับ และมีค่าต่ำสุดอยู่ในปี 2563 เท่ากับ -58.800 เท่า รวมถึงค่าเฉลี่ยในปี 2563 ก็มีค่าต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับปี 2561 และ 2562 เท่ากับ -5.454 เท่า แสดงให้เห็นว่าในปีที่เกิดวิกฤต COVID-19 กิจการมีความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ยลดลงอย่างมากซึ่งอาจเกิดจากรายได้ของกิจการลดลงส่งผลให้กำไรก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้ลดลง รวมถึงมีภาระดอกเบี้ยจ่ายเพิ่มขึ้นจากหนี้สินที่เพิ่มขึ้นจึงส่งผลให้อัตราส่วนดังกล่าวลดลง อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม (WCA) มีค่าสูงสุดอยู่ในปี 2561 เท่ากับ 1.995 เท่า ค่าต่ำสุดอยู่ในปี 2563 เท่ากับ -1.173 เท่า และค่าเฉลี่ยมีค่าต่ำสุดอยู่ในปี 2563 เท่ากับ -0.080 เท่า แสดงให้เห็นว่าในปีที่เกิดวิกฤต COVID-19 กิจการมีอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวมลดลงเมื่อเทียบกับปีที่ยังไม่มีเกิดวิกฤต COVID-19 นอกจากนี้เมื่อพิจารณาอายุของกิจการ (Age) ในปี 2563 พบว่ามีกิจการที่เปิดดำเนินธุรกิจนานที่สุดมีอายุดำเนินกิจการเท่ากับ 56 ปี และต่ำสุดเท่ากับ 3 ปี

ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ด้วย Point-Biserial Correlation

Point-Biserial Correlation		COVID	Type	Size	Age
Panel A: During 2018 & 2020 (Pooled Data)					
DA	Correlation	0.007	-0.034	-0.195***	-0.136**
	Sig. (2-tailed)	0.906	0.594	0.002	0.030
ICR	Correlation	-0.154**	0.010	0.142**	0.056
	Sig. (2-tailed)	0.014	0.878	0.023	0.375
WC	Correlation	0.028	-0.005	0.049	0.080
	Sig. (2-tailed)	0.652	0.932	0.432	0.200
COVID	Correlation	1	-0.032	0.040	-0.017
	Sig. (2-tailed)		0.614	0.523	0.784
Type	Correlation		1	-0.090	0.012
	Sig. (2-tailed)			0.154	0.844
Size	Correlation			1	0.298***
	Sig. (2-tailed)				0.001
Panel B: During 2019 & 2020 (Pooled Data)					
DA	Correlation	-0.013	-0.079	-0.088	0.057
	Sig. (2-tailed)	0.826	0.173	0.127	0.326
ICR	Correlation	-0.138**	0.016	0.120**	0.074
	Sig. (2-tailed)	0.017	0.782	0.037	0.197
WC	Correlation	0.029	0.061	0.113**	0.024
	Sig. (2-tailed)	0.611	0.294	0.050	0.675
COVID	Correlation	1	0.012	0.016	0.014
	Sig. (2-tailed)		0.831	0.786	0.814
Type	Correlation		1	-0.076	-0.010
	Sig. (2-tailed)			0.186	0.866
Size	Correlation			1	0.307***
	Sig. (2-tailed)				0.001

หมายเหตุ ***,** คือ ระดับนัยสำคัญที่ 0.01 และ 0.05 ตามลำดับ

จากตารางที่ 4 ใน Panel A และ Panel B เมื่อพิจารณาระหว่างตัวแปรตาม ได้แก่ อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม (DA) อัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (ICR) และ อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม (WCA) กับตัวแปรที่แทนปีที่เกิดวิกฤต COVID-19 (COVID) พบว่า ในปีที่เกิดวิกฤต COVID-19 มีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยค่า Correlation เท่ากับ -0.154 (Panel A) และ -0.138 (Panel B) ในขณะที่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมและอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวมกับปีที่มีการเกิดวิกฤต COVID-19 และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) พบว่าไม่พบปัญหาดังกล่าวเนื่องจากค่า Correlation มีค่าไม่เกิน 0.800

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ด้วย Spearman's correlation

Spearman's correlation		COVID	Type	Size	Age
Panel A: During 2018 & 2020 (Pooled Data)					
DA	Correlation	0.005	-0.115	-0.257***	-0.218***
	Sig. (2-tailed)	0.937	0.067	0.001	0.001
ICR	Correlation	-0.338***	0.043	0.102	0.092
	Sig. (2-tailed)	0.001	0.497	0.103	0.144
WC	Correlation	-0.009	0.006	0.006	0.039
	Sig. (2-tailed)	0.883	0.925	0.920	0.540
COVID	Correlation	1	-0.032	0.041	-0.023
	Sig. (2-tailed)		0.616	0.514	0.716
Type	Correlation		1	-0.106	0.002
	Sig. (2-tailed)			0.093	0.971
Size	Correlation			1	0.346***
	Sig. (2-tailed)				0.001
Panel B: During 2019 & 2020 (Pooled Data)					
DA	Correlation	0.025	-0.167***	-0.201***	-0.161***
	Sig. (2-tailed)	0.676	0.005	0.001	0.006
ICR	Correlation	-0.305***	-0.015	0.100	0.071
	Sig. (2-tailed)	0.001	0.806	0.091	0.235
WC	Correlation	0.009	-0.003	0.041	0.028
	Sig. (2-tailed)	0.884	0.954	0.490	0.635
COVID	Correlation	1.000	-0.012	0.018	-0.003
	Sig. (2-tailed)		0.838	0.762	0.955
Type	Correlation		1.000	-0.082	-0.024
	Sig. (2-tailed)			0.165	0.686
Size	Correlation			1.000	0.351**
	Sig. (2-tailed)				0.001

หมายเหตุ ***, ** คือ ระดับนัยสำคัญที่ 0.01 และ 0.05 ตามลำดับ

จากตารางที่ 5 เป็นการทดสอบสหสัมพันธ์ด้วย Spearman's สำหรับข้อมูลที่ไม่มีการแจกแจงแบบปกติ ผลการวิเคราะห์สำหรับ Panel A และ Panel B เมื่อพิจารณาระหว่างตัวแปรตาม ได้แก่ อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม (DA) อัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (ICR) และอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม (WCA) กับตัวแปรที่แทนปีที่เกิดวิกฤต COVID-19 (COVID) พบว่า ในปีที่เกิดวิกฤต COVID-19 มีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยค่า Correlation เท่ากับ -0.338 (Panel A) และ -0.305 (Panel B) ในขณะที่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมและอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวมกับปีที่เกิดวิกฤต COVID-19 และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) พบว่าไม่พบปัญหาดังกล่าวเนื่องจากค่า Correlation มีค่าไม่เกิน 0.800

ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยตัวแบบที่ 1 (Model 1)

DA _{it} = β ₀ + β ₁ COVID + β ₂ Type _{it} + β ₃ Age _{it} + β ₄ Size _{it} + ε _{it} ... (1)								
Variable	Model 1				Model 1			
	During 2018 & 2020				During 2019 & 2020			
	Coefficient	t	p-value		Coefficient	t	p-value	
const	1.187	10.220***	<0.0001		1.225	8.490***	<0.0001	
COVID	0.013	0.215	0.829		0.014	0.229	0.818	
Type	-0.049	-0.688	0.491		-0.094	-1.377	0.169	
Size	-0.151	-3.698***	0.001		-0.142	-2.948***	0.003	
Age	-0.004	-1.672*	0.095		-0.003	-1.847*	0.065	
	F-test	4.321***	p-value	0.002	F-test	3.230**	p-value	0.012
	R ²	0.047	Adj.R ²	0.031	R ²	0.025	Adj.R ²	0.013
	D-W	2.327	Max VIF	1.110	D-W	2.339	Max VIF	1.105

หมายเหตุ ***, **, * คือ ระดับนัยสำคัญที่ 0.01, 0.05 และ 0.10 ตามลำดับ ; 2018, 2019, 2020 คือ ปี 2561 ปี 2562 และปี 2563 ตามลำดับ

จากตารางที่ 6 การทดสอบ Model 1 (During 2018 & 2020) พบว่าการเกิดวิกฤต COVID-19 ไม่ส่งผลต่ออัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (DA) โดยค่า Coefficient เท่ากับ 0.013 ค่า p-value เท่ากับ 0.829 จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ 1 ที่ตั้งไว้ สำหรับตัวแปรขนาดกิจการ (Size) และ อายุของกิจการ (Age) พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (DA) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่า Coefficient เท่ากับ -0.151 และ -0.004 ตามลำดับ ค่า p-value เท่ากับ 0.001 และ 0.095 ตามลำดับ ในขณะที่ตัวแปรประเภทที่พัก (Type) ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (DA) โดยค่า Coefficient เท่ากับ -0.049 ค่า p-value เท่ากับ 0.491 ทั้งนี้จากการทดสอบในภาพรวมของตัวแบบการศึกษาพบว่าค่า F-test เท่ากับ 4.321 ค่า p-value = 0.002 และค่า Adjusted R² เท่ากับ 0.031

การทดสอบ Model 1 (During 2019 & 2020) พบว่าการเกิดวิกฤต COVID-19 ไม่ส่งผลต่ออัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (DA) โดยค่า Coefficient เท่ากับ 0.014 ค่า p-value เท่ากับ 0.818 จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ 1 ที่ตั้งไว้ สำหรับตัวแปรขนาดกิจการ (Size) และ อายุของกิจการ (Age) พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (DA) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่า Coefficient เท่ากับ -0.142 และ -0.003 ตามลำดับ ค่า p-value เท่ากับ 0.003 และ 0.065 ตามลำดับ ในขณะที่ตัวแปรประเภทที่พัก (Type) ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (DA) โดยค่า Coefficient เท่ากับ -0.094 ค่า p-value เท่ากับ 0.169 ทั้งนี้จากการทดสอบในภาพรวมของตัวแบบการศึกษาพบว่าค่า F-test เท่ากับ 3.230 ค่า p-value = 0.012 และค่า Adjusted R² เท่ากับ 0.013

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยตัวแบบที่ 2 (Model 2)

ICR _{it} = $\beta_0 + \beta_1 \text{COVID} + \beta_2 \text{Type}_{it} + \beta_3 \text{Age}_{it} + \beta_4 \text{Size}_{it} + \epsilon_{it}$... (2)								
Variable	Model 2 During 2018 & 2020				Model 2 During 2019 & 2020			
	Coefficient	t	p-value		Coefficient	t	p-value	
const	-4.084	-1.265	0.206		-1.842	-0.597	0.550	
COVID	-3.641	-2.534**	0.011		-3.096	-2.267**	0.024	
Type	0.367	0.268	0.788		0.824	0.695	0.487	
Size	2.573	2.135**	0.033		2.583	2.620***	0.009	
Age	0.008	0.156	0.875		0.057	0.728	0.467	
	F-test	3.136**	p-value	0.015	F-test	3.343**	p-value	0.011
	R ²	0.046	Adj.R ²	0.031	R ²	0.037	Adj.R ²	0.024
	D-W	1.990	Max VIF	1.110	D-W	2.247	Max VIF	1.105

หมายเหตุ ***, ** คือ ระดับนัยสำคัญที่ 0.01 และ 0.05 ตามลำดับ; 2018, 2019, 2020 คือ ปี 2561 ปี 2562 และปี 2563 ตามลำดับ

จากตารางที่ 7 การทดสอบ Model 2 (During 2018 & 2020) พบว่าการเกิดวิกฤต COVID-19 ส่งผลเชิงลบต่ออัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (ICR) โดยค่า Coefficient เท่ากับ -3.641 ค่า p-value เท่ากับ 0.011 จึงเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ 2 ที่ตั้งไว้ สำหรับตัวแปรขนาดกิจการ (Size) พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (ICR) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่า Coefficient เท่ากับ 2.573 ค่า p-value เท่ากับ 0.033 ในขณะที่ตัวแปรประเภทที่พัก (Type) และอายุของกิจการ (Age) ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (ICR) โดยค่า Coefficient เท่ากับ 0.367 และ 0.008 ตามลำดับ ค่า p-value เท่ากับ 0.788 และ 0.875 ตามลำดับ ทั้งนี้จากการทดสอบในภาพรวมของตัวแบบการศึกษาพบว่าค่า F-test เท่ากับ 3.136 ค่า p-value = 0.015 และค่า Adjusted R² เท่ากับ 0.031

การทดสอบ Model 2 (During 2019 & 2020) พบว่าการเกิดวิกฤต COVID-19 ส่งผลเชิงลบต่ออัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (ICR) โดยค่า Coefficient เท่ากับ -3.096 ค่า p-value เท่ากับ 0.024 จึงเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ 2 ที่ตั้งไว้ สำหรับตัวแปรขนาดกิจการ (Size) พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (ICR) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่า Coefficient เท่ากับ 2.583 ค่า p-value เท่ากับ 0.009 ในขณะที่ตัวแปรประเภทที่พัก (Type) และอายุของกิจการ (Age) ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (ICR) โดยค่า Coefficient เท่ากับ 0.824 และ 0.057 ตามลำดับ ค่า p-value เท่ากับ 0.487 และ 0.467 ตามลำดับ ทั้งนี้จากการทดสอบในภาพรวมของตัวแบบการศึกษาพบว่าค่า F-test เท่ากับ 3.343 ค่า p-value = 0.011 และค่า Adjusted R² เท่ากับ 0.024

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยตัวแบบที่ 3 (Model 3)

WCA _{it} = β ₀ + β ₁ COVID + β ₂ Type _{it} + β ₃ Age _{it} + β ₄ Size _{it} + ε _{it} ... (3)								
Variable	Model 3 During 2018 & 2020			Model 3 During 2019 & 2020				
	Coefficient	t	p-value	Coefficient	t	p-value		
const	-0.042	-1.081	0.281	-0.181	-4.007***	<0.0001		
COVID	0.003	0.195	0.845	0.001	0.025	0.979		
Type	-0.016	-0.945	0.345	0.027	1.253	0.211		
Size	0.013	1.088	0.277	0.024	1.468	0.143		
Age	-0.001	-0.730	0.466	0.002	2.599***	0.009		
	F-test	0.613	p-value	0.653	F-test	2.873**	p-value	0.023
	R ²	0.010	Adj.R ²	0.001	R ²	0.035	Adj.R ²	0.021
	D-W	1.779	Max VIF	1.110	D-W	1.817	Max VIF	1.105

หมายเหตุ ***,** คือ ระดับนัยสำคัญที่ 0.01 และ 0.05 ตามลำดับ; 2018, 2019, 2020 คือ ปี 2561 ปี 2562 และปี 2563 ตามลำดับ

จากตารางที่ 8 การทดสอบ Model 3 (During 2018 & 2020) พบว่าการเกิดวิกฤต COVID-19 ไม่ส่งผลต่ออัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม (WCA) โดยค่า Coefficient เท่ากับ 0.003 ค่า p-value เท่ากับ 0.845 จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ 3 ที่ตั้งไว้ สำหรับตัวแปรประเภทที่พัก (Type) ขนาดกิจการ (Size) และ อายุของกิจการ (Age) พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม (WCA) โดยค่า Coefficient เท่ากับ -0.016, 0.013 และ -0.001 ค่า p-value เท่ากับ 0.345, 0.277 และ 0.466 ทั้งนี้จากการทดสอบในภาพรวมของตัวแบบการศึกษาพบว่าค่า F-test เท่ากับ 0.613 ค่า p-value = 0.653 และค่า Adjusted R² เท่ากับ 0.001

การทดสอบ Model 3 (During 2019 & 2020) พบว่าการเกิดวิกฤต COVID-19 ไม่ส่งผลต่ออัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม (WCA) โดยค่า Coefficient เท่ากับ 0.001 ค่า p-value เท่ากับ 0.979 จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ 3 ที่ตั้งไว้ สำหรับตัวแปรอายุของกิจการ (Age) พบว่ามีความสัมพันธ์กับอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม (WCA) โดยค่า Coefficient เท่ากับ 0.002 และค่า p-value เท่ากับ 0.009 ในขณะที่ตัวแปรประเภทที่พัก (Type) และขนาดกิจการ (Size) ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม (WCA) โดยค่า Coefficient เท่ากับ 0.027 และ 0.024 ค่า p-value เท่ากับ 0.211 และ 0.143 ทั้งนี้จากการทดสอบในภาพรวมของตัวแบบการศึกษาพบว่าค่า F-test เท่ากับ 2.873 ค่า p-value = 0.023 และค่า Adjusted R² เท่ากับ 0.021

จากการวิเคราะห์ผู้วิจัยสามารถสรุปผลวิจัยตามสมมติฐานได้ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 สรุปผลการวิจัยตามสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐาน	การคาดการณ์	สรุป
H1	ในปีที่เกิดวิกฤต COVID-19 ส่งผลกระทบเชิงบวกต่ออัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม	ปฏิเสธสมมติฐาน
H2	ในปีที่เกิดวิกฤต COVID-19 ส่งผลกระทบเชิงลบต่ออัตราส่วนความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย	ยอมรับสมมติฐาน
H3	ในปีที่เกิดวิกฤต COVID-19 ส่งผลกระทบเชิงลบต่ออัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม	ปฏิเสธสมมติฐาน

การวิเคราะห์เพิ่มเติม¹ (Additional Test)

จากผลการศึกษาที่พบว่าวิกฤต COVID-19 ส่งผลเชิงลบต่ออัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย ซึ่งเป็นไปได้ว่าในปีที่เกิดสถานการณ์ COVID-19 กิจกรรมมีรายได้ลดลงเนื่องจากประชาชนงดการเดินทางท่องเที่ยวในช่วงดังกล่าว แต่กิจกรรมยังคงมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นตามปกติ เช่น เงินเดือนค่าจ้าง ค่าเช่า ค่าสาธารณูปโภค และค่าใช้จ่ายดำเนินงานอื่น ๆ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคาดว่าวิกฤต COVID-19 จะต้องส่งผลต่อกำไรจากการดำเนินงานของกิจการให้ลดลง จึงเป็นเหตุให้อัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ยลดลงในช่วงของการเกิดวิกฤต COVID-19 ทั้งนี้ ผู้วิจัยจึงเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม ได้แก่ กำไรจากการดำเนินงาน เพื่อนำมาทดสอบอิทธิพลของการเกิดวิกฤต COVID-19 ที่มีต่อกำไรจากการดำเนินงานในการอธิบายการเปลี่ยนแปลงของอัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย ผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์เพิ่มเติม

ICR _{it} = β ₀ + β ₁ COVID + β ₂ OPA _{it} + β ₃ COVID*OPA _{it} + β ₄ Type _{it} + β ₅ Age _{it} + β ₆ Size _{it} + ε _{it} ... (4)								
Variable	Model 4 During 2018 & 2020			Model 4 During 2019 & 2020				
	Coefficient	t	p-value	Coefficient	t	p-value		
const	-9.555	-1.896*	0.058	-0.146	-0.052	0.958		
COVID	-9.832	-3.307***	0.001	-2.401	-2.107**	0.036		
OPA	89.182	3.546***	0.001	65.936	4.326***	<0.0001		
COVID*OPA	-65.140	-2.456**	0.014	-45.801	-2.947***	0.003		
Type	1.529	0.744	0.457	-0.342	-0.317	0.751		
Size	3.156	1.611	0.107	1.201	1.420	0.156		
Age	0.089	0.680	0.496	-0.052	-0.783	0.434		
	F-test	7.384***	p-value	0.001	F-test	17.140***	p-value	0.001
	R ²	0.080	Adj.R ²	0.067	R ²	0.200	Adj.R ²	0.183
	D-W	2.186	Max VIF	6.672	D-W	2.126	Max VIF	9.265

หมายเหตุ ***, ** คือ ระดับนัยสำคัญที่ 0.01 และ 0.05 ตามลำดับ; 2018, 2019, 2020 คือ ปี 2561 ปี 2562 และปี 2563 ตามลำดับ โดยที่ OPA คือ กำไรจากการดำเนินงานที่ปรับขนาดของข้อมูลด้วยสินทรัพย์รวมของบริษัท i ในปี t

¹ผลการวิเคราะห์เพิ่มเติม (Additional Test) ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เพิ่มเติมขึ้นหลังจากการวิเคราะห์ผล จึงไม่ได้อธิบายไว้ในหัวข้อระเบียบวิธีวิจัย

จากตารางที่ 10 พบว่า ในปีที่เกิดวิกฤต COVID-19 ส่งผลเชิงลบต่อความสัมพันธ์ระหว่างกำไรจากการดำเนินงานกับอัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$ สำหรับ During 2018 & 2020 และ $p\text{-value} < 0.01$ สำหรับ During 2019 & 2020 โดยพิจารณาจาก $\beta_3\text{COVID*OPA}_i$) กล่าวคือ กำไรจากการดำเนินงานในปีที่เกิดวิกฤต COVID-19 ส่งผลให้กิจการมีอัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ยต่ำกว่าในปีที่ยังไม่เกิดวิกฤต COVID-19 เนื่องจากกิจการมีกำไรจากการดำเนินงานที่ลดลงหรือกิจการเกิดการขาดทุน ในขณะที่ตัวแปรควบคุมทั้ง 3 ตัวแปร (Type, Size และ Age) ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย

อภิปรายผลการวิจัย

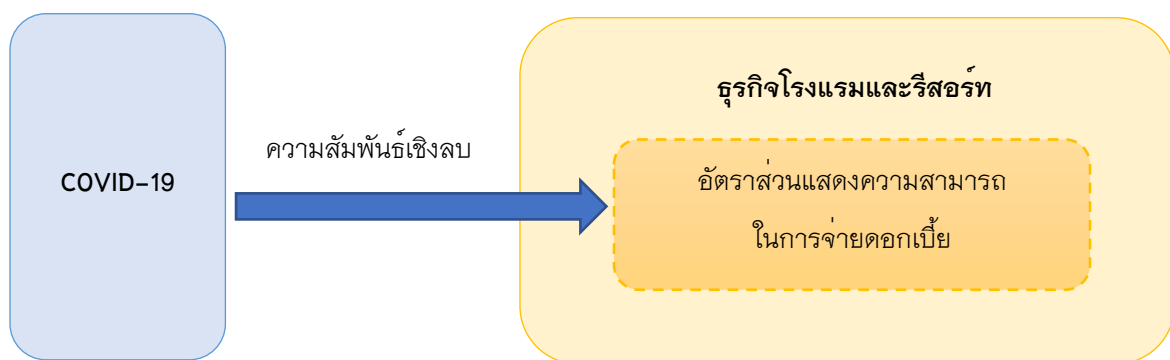
ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 และวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า การเกิดวิกฤต COVID-19 ไม่ส่งผลต่ออัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมและอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวมของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทในประเทศไทย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทที่ทำการศึกษาคั้งนี้เป็นธุรกิจขนาดเล็ก รองลงมาคือธุรกิจขนาดกลางและส่วนใหญ่เป็นบริษัทที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งกิจการเหล่านี้อาจไม่มีการก่อหนี้สินเพิ่มขึ้นหรือมีการก่อหนี้ในระดับต่ำเนื่องจากอาจขาดความน่าเชื่อถือของผู้ให้สินเชื่อในยามวิกฤต COVID-19 ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยของ Devi et al. (2020), Mališ and Sačer (2021), Rodpan and Buasook (2021), NGUYEN (2022), and Amir et al. (2022) ที่พบว่าในปีที่เกิดสถานการณ์ COVID-19 กิจการจะมีความเสี่ยงทางการเงินหรืออัตราส่วนหนี้สินที่เพิ่มขึ้น สาเหตุที่ทำให้ผลการวิจัยแตกต่างอาจเป็นเพราะงานวิจัยในอดีตศึกษากับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งเป็นบริษัทที่มีขนาดใหญ่และมีความน่าเชื่อถือกว่ากิจการขนาดเล็กและขนาดกลาง จึงส่งผลให้กิจการขนาดใหญ่มีความสามารถในการก่อหนี้ได้มากกว่ากิจการขนาดเล็กและขนาดกลาง นอกจากนี้ในช่วงวิกฤต COVID-19 ทำให้เกิดการชะลอตัวทางเศรษฐกิจ รายได้และการลงทุน จึงส่งผลให้สถาบันการเงินหลายแห่งได้เพิ่มความระมัดระวังในการปล่อยสินเชื่อเพิ่มมากขึ้น เพราะรายได้ที่ธนาคารหรือสถาบันการเงินจะได้รับคือรายการดอกเบี้ย ซึ่งรายได้ดอกเบี้ยนี้จะเกิดการชะลอตัวลงเนื่องจากต้องปรับลดอัตราดอกเบี้ยตามนโยบายต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจ ดังนั้น จึงทำให้สถาบันการเงินบางแห่งเพิ่มความเข้มงวดในการให้สินเชื่อเป็นพิเศษ ทั้งนี้ก็เพื่อลดความเสี่ยงต่าง ๆ ของทางสถาบันการเงิน ไม่ว่าจะเป็นการป้องกันลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้สินจากผลกระทบของ COVID-19 และรายได้ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมไม่สัมพันธ์กับยอดเงินกู้ยืม เป็นต้น (Rabbit Care, 2021)

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่าวิกฤต COVID-19 ส่งผลกระทบเชิงลบต่ออัตราส่วนความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ยของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทในประเทศไทย เนื่องจากเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ยในปี พ.ศ. 2563 ลดลงอย่างมาก จาก 0.932 เท่า ในปี พ.ศ. 2561 และ 0.219 เท่า ในปี 2562 ลดลงเหลือ -5.454 เท่าในปี พ.ศ. 2563 (จากหัวข้อ

ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาในตารางที่ 3) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในปีที่เกิดวิกฤต COVID-19 กิจกรรมมีอัตราส่วนการจ่ายชำระดอกเบี้ยลดลงอันเนื่องมาจากกิจกรรมมีรายได้ที่ลดลงส่งผลให้กิจกรรมมีกำไรจากการดำเนินงานลดลงหรือเกิดการขาดทุนในปีที่เกิดวิกฤต COVID-19 (พิจารณาจากผลจากการวิเคราะห์เพิ่มเติม) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Mališ and Sačer (2021), and Temelkov (2022) ที่พบว่าในปีที่เกิดวิกฤต COVID-19 ธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทที่มีอัตราส่วนความสามารถในการชำระหนี้และอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรลดลงเมื่อเทียบกับปีก่อนเกิดวิกฤต COVID-19 อันเนื่องจากโรงแรมส่วนใหญ่ประสบกับการสูญเสียรายได้จำนวนมากและมีอัตราส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่าวิกฤต COVID-19 ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยในปี 2563 ส่งผลให้ธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทที่มีอัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ยลดลง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในปีที่เกิดวิกฤต COVID-19 กิจกรรมที่ดำเนินธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทมีรายได้หลังหักค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่าง ๆ หรือที่เรียกว่ากำไรก่อนการจ่ายดอกเบี้ยและภาษีลดลงหรือกำไรดังกล่าวมีไม่เพียงพอในการจ่ายดอกเบี้ย (ผลลัพธ์จากการวิเคราะห์เพิ่มเติม) จึงกล่าวได้ว่ากิจกรรมมีความเสี่ยงทางการเงินเพิ่มขึ้น ดังภาพที่ 3



ภาพที่ 3 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมและอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม พบว่า ในปีที่เกิดวิกฤต COVID-19 ไม่ส่งผลต่ออัตราส่วนทั้งสอง หรือกล่าวได้ว่าสถานการณ์ COVID-19 ไม่ใช่ปัจจัยที่ส่งผลต่ออัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมและอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวมของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท จากที่กล่าวมาสามารถสรุปภาพรวมได้ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

อัตราส่วนการวัดความเสี่ยงของธุรกิจ	ได้รับ	ไม่ได้รับ
	ผลกระทบจาก วิกฤต COVID-19 ที่เกิดขึ้นในปี 2563	ผลกระทบจาก วิกฤต COVID-19 ที่เกิดขึ้นในปี 2563
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม (DA)		✓
อัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (ICR)	✓ (ผลกระทบเชิงลบ)	
อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม (WCA)		✓

สรุป

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของวิกฤต COVID-19 ต่ออัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย และอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวมของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 115 กิจการ ซึ่งคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่กำหนดจากรายชื่อที่เผยแพร่ในเว็บไซต์ของสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวในประเทศไทย (สทท) (<https://www.adt.or.th/>) จากทั้งหมด 171 กิจการการทดสอบสมมติฐานการวิจัยจะทดสอบด้วยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ ผลการวิจัยสรุปได้ว่าวิกฤต COVID-19 ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2563 ส่งผลให้อัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ยของกิจการธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทลดลงเมื่อเทียบกับปี 2561 และปี 2562 ซึ่งเป็นช่วงก่อนวิกฤต COVID-19 ในขณะที่อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมและอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวมไม่ได้รับผลกระทบจากวิกฤต COVID-19 นอกจากนี้ ผลจากการวิเคราะห์เพิ่มเติมพบว่ากำไรจากการดำเนินงานในปีที่เกิดวิกฤต COVID-19 ส่งผลให้กิจการมีอัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ยต่ำกว่าในปีที่ยังไม่เกิดวิกฤต COVID-19 เนื่องจากกิจการมีกำไรจากการดำเนินงานลดลง ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้จึงสรุปได้ว่าวิกฤต COVID-19 ส่งผลให้กิจการมีความเสี่ยงทางการเงินเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 และวัตถุประสงค์ที่ 3 ที่พบว่าในช่วงที่เกิดวิกฤต COVID-19 ไม่ส่งผลกระทบต่ออัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมและอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวมของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทในประเทศไทย และจากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่าในช่วงที่เกิดวิกฤต COVID-19 ส่งผลกระทบเชิงลบต่ออัตราส่วนความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ยของธุรกิจโรงแรม

และรีสอร์ทในประเทศไทย ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากิจการมีกำไรจากการดำเนินงานที่ลดลงจนอาจไม่สามารถจ่ายชำระหนี้ที่ค้างชำระและดอกเบี้ยจ่ายที่ต้องชำระ ดังนั้น ผู้วิจัยขอให้ข้อเสนอแนะในกรณีนี้อาจเกิดวิกฤตอื่นที่คล้ายกันขึ้นในอนาคตได้ ดังนี้

1) กิจการควรมองหาวิธีการเพิ่มรายได้จากช่องทางอื่น ๆ โดยใช้สินทรัพย์ ทรัพยากร และความสามารถที่มีอยู่ เช่น การขายอาหารดีลิฟเวอร์ลี่ผ่านช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ เนื่องจากโรงแรมและรีสอร์ทหลายแห่งมีห้องครัวและมีทรัพยากรบุคคลที่เป็นพ่อครัวแม่ครัวอยู่แล้ว

2) กิจการควรสร้างความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยและสุขอนามัยภายในโรงแรมและรีสอร์ท รวมถึงการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการดำเนินงาน เช่น การเช็คอินออนไลน์ การชำระเงินผ่านออนไลน์เพื่อเป็นการลดการสัมผัส ลดการแพร่เชื้อของโรค และเพื่อเพิ่มยอดขายห้องพักของนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเป็นกังวลต่อสุขภาพของตนเองและครอบครัว เพราะโรคอุบัติใหม่มักจะยังไม่มีวิธีการรักษาเหมือนกับโรคทั่วไป

3) กิจการควรมีการปรับลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น โดยกิจการต้องทำการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานและสภาพคล่องของกิจการอย่างสม่ำเสมอเพื่อที่จะลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มรายได้ให้ธุรกิจอยู่รอด รวมถึงในช่วงวิกฤตกิจการไม่ควรก่อหนี้เพิ่มขึ้นเพราะอาจจะทำให้เกิดความเสี่ยงและภาระดอกเบี้ยจ่ายที่เพิ่มขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษากครั้งต่อไปควรศึกษาเฉพาะธุรกิจโรงแรมที่มีขนาดใหญ่หรือเป็นบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ นอกจากนี้ควรศึกษาในมุมมองด้านประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์และความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทในประเทศไทยโดยทำการเปรียบเทียบระหว่างช่วงก่อนและช่วงเกิดวิกฤต COVID-19

References

- Amir, M., Farooq, M., Abbas, Z., Ahmad, I., & Akram, M. (2022). The Impact of COVID-19 Pandemic on the Financial Performance of Firms Listed on the Pakistan Stock Exchange (PSX). *Competitive Social Science Research Journal*, 3(1), 606–620.
- Anguera-Torrell, O., Aznar-Alarcón, J. P., & Vives-Perez, J. (2021). COVID-19: Hotel industry response to the pandemic evolution and to the public sector economic measures. *Tourism Recreation Research*, 46(2), 148–157.
- DDC. (2020). *COVID-19 situation report*. Ministry of Public Health, Department of Disease Control (DDC). <https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/situation.php>

- Devi, S., Warasniasih, N. M. S., Masdiantini, P. R., & Musmini, L. S. (2020). The impact of COVID-19 pandemic on the financial performance of firms on the Indonesia stock exchange. *Journal of Economics, Business, & Accountancy Ventura*, 23(2), 226–242.
- Kamolsiriwat, S. & Povatong, B. (2021). Adaptation Strategies to COVID-19 on the SHA Standard Hotels of Entrepreneurs in Bangkok Metropolitan Area in 2020. *Sarasatr Academic Journal*, 4(3), 650–663.
- Kobkanjanapued, Y., & Chotkunakitti, P. (2021). Value Relevance of Book Value, Accounting Earnings and Operating Cash Flows in Explaining Security Prices of Thai Listed Companies During the COVID-19. *Rajapark Journal*, 15(40), 79–96.
- Kohpaiboon, A. (2021). *Impact of COVID-19 on Hotel Industry*. https://www.icrc-econtu.com/wp-content/uploads/2020/12/Summary_Hotel-1.pdf.
- Kornlert, P., & Sincharoonsak, T. (2016). The Relationship between Financial Leverage Ratios and Earning Management: A Case study of Listed Company in Consumption Industrial Groups in Stock Exchange of Thailand. *Payap University Journal*, 26(2), 165–183.
- Lu, R., Zhao, X., Li, J., Niu, P., Yang, B., Wu, H., ... & Tan, W. (2020). Genomic characterisation and epidemiology of 2019 novel coronavirus: implications for virus origins and receptor binding. *The lancet*, 395(10224), 565–574.
- Mališ, S. S., & Sačer, I. M. (2021). The Impact of COVID-19 on the Business Performance and Financial Position in Hotel Industry: The Case of Croatia. In *Handbook of Research on the Impacts and Implications of COVID-19 on the Tourism Industry* (pp. 1–22). IGI Global.
- NGUYEN, H. T. X. (2022). The Effect of COVID-19 Pandemic on Financial Performance of Firms: Empirical Evidence from Vietnamese Logistics Enterprises. *The Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 9(2), 177–183.
- PHOENIX Property Development and Consultancy. (2021, February). *Occupancy and occupancy rates in 2019 and 2020*. <https://www.phoenixproperty.co.th/blogs/research/4955>
- Rabbit Care. (2021, February). *Asking for a loan during Covid-19, is it difficult or easy to borrow?*. <https://rabbitcare.com/blog/read-all-loan/is-it-difficult-or-easy-to-get-a-covid-19-loan#>
- Rodpan, C., & Buasook, S. (2021). *The impact of the COVID-19 outbreaks on the bankruptcy of listed companies on the Stock Exchange of Thailand*. National Academic Conference: NPSO (PP. 53–65). Faculty of Business Administration Economics and Communication Naresuan University.

Royal Thai Government. (2020, March 17). *The prime minister announced measures to prevent the spread of COVID-19 on each side*. Royal Thai Government.

<https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/27430>

Temelkov, Z. (2022). Financial performance of selected hotel groups and resorts during COVID-19 pandemic: 2019/2020 comparison. *Hotel and Tourism Management*, 10(1), 41–51.

Tesprasit, K. (2022). The Development of Small Hotel in Chantaburi Province for Wellness Business Guidelines in Covid-19 Crisis. *Sarasatr Academic Journal*, 5(1), 77–90.

Wiboonrangsang, N. (2004). *The Impact of Economic Crisis in 1997 on Financial Ratios*[Master's Thesis, Chulalongkorn University].

Workpointnews. (2020). *Confirm the number of infected COVID-19*. Workpointnews.

<https://covid19.workpointnews.com/>